

RÖRELSEHINDRADE BARN & UNGDOMAR

Remissvar

Datum: 2024-05-10

Dnr: U2023/03616

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola SOU 2023:95

RBU tillstyrker utredningens förslag

Det är god tid att kunskapsinsamlingen avseende situationen i skolan för barn med funktionsnedsättning förbättras, och det får anses vara ett viktigt led i att leva upp till Barnkonventionens och Funktionsrättskonventionens krav på kunskapsinhämtning.¹ RBU anser att utredningens normativa och etiska utgångspunkter är rimliga och att utredningen lyckats slå en bra balans mellan behovet av kunskapsinsamling och barns rätt till integritetsskydd.

RBU ser mycket positivt på utredningens förslag och tillstyrker det i sin helhet, med viss reservation för en viktig synpunkt som kommer utvecklas under nästa rubrik.

Kunskapsinhämtning från yrkesverksamma

Utredningens förslag rör uteslutande enkätundersökningar som riktar sig till barn med funktionsnedsättningar och deras vårdnadshavare. Det är givetvis ovärderligt att barn med funktionsnedsättning själva får komma till tals och ge sin uppfattning av sin situation. Ett viktigt led i att undersöka villkoren för barn med funktionsnedsättning i skolan är emellertid att

¹ FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Artikel 31; FN:s konvention om barnets rättigheter, Artikel 23.4.

inhämta erfarenheter och synpunkter från de som arbetar närmast barnen och har direkt insikt i den pedagogiska verksamheten och skolans organisation.

Skolfrågan har varit i ropet på sistone och rektorer, lärare samt fackliga organisationer såsom Sveriges lärare och Sveriges skolledare har gått ut i såväl media som på gatorna för att exempelvis protestera mot nedskärningar inom skolväsendet och hur resursbrister ytterst resulterar i att skolor måste tumma på sina skyldigheter enligt skollagen.² Att resursbrister sätter gränserna för hur väl skolan kan erbjuda stöd och anpassa undervisningen är något RBU kan vittna om genom sina medlemmar.

Anmälningarna av diskriminering på grund av funktionsnedsättning och bristande tillgänglighet i skolan ökar.³ Ett stort problem är att skolan sätter in stöd alldeles för sent, att stödet inte är tillräckligt eller nekas helt och hållet, samt att fungerande stöd dras in eller tas bort.⁴ Detta sker inte sällan med hänvisning till att de ekonomiska förutsättningarna brister, vilket bland annat framgår i en färsk rapport från Diskrimineringsombudsmannen.⁵

Yrkesverksamma inom skolväsendet har rimligen kunskap och viktiga insikter avseende såväl de ekonomiska, organisatoriska som pedagogiska utmaningarna och problemen som finns för att tillförsäkra barn med funktionsnedsättning en fungerande och positiv skolgång. Om syftet, som utredningen uttrycker det, är att ”de kunskaper förslagen genererar ska användas i både politik och praktik för att förbättra situationen i skolväsendet för barn och elever med funktionsnedsättning” är denna information absolut nödvändig.

Denna typ av informationsinsamling saknas dock i utredningens förslag och RBU föreslår att exempelvis Skolverket även får i uppdrag att genomföra enkätundersökningar eller intervjustudier som riktar sig till yrkesverksamma inom skolväsendet. Undersökningarna bör ta sikte på att kartlägga vilka organisatoriska, ekonomiska och pedagogiska hinder och

² [Rektorn hyllas för sin ärlighet om nedskärningar | Nyheter \(vilarare.se\)](#), [Facken går ihop i protest mot nedskärningarna | Nyheter \(vilarare.se\)](#), [Rebellrektorn från Stugun får en erinran – vägrar genomföra besparingar | SVT Nyheter](#), [En ny Lex-lag för skolan skulle tvinga fram nödvändiga resurser | Göteborgs-Posten \(gp.se\)](#), Hämtat 2024-04-06.

³ Diskrimineringsombudsmannen, ”Diskriminering som har samband med funktionsnedsättning i skolan: En kortanalys av anmälningar”, Kortanalys 2023:1, s.13.f.f.

⁴ A.a. s.25.f.f.

⁵ A.a. s.25.

utmaningar som yrkesverksamma identifierar i arbetet mot att uppfylla skollagens krav på anpassningar och särskilt stöd, samt erbjuda en fullvärdig skolgång till barn och ungdomar med funktionsnedsättningar.

Något annat som bör kartläggas genom sådana undersökningar är hur vanliga olika typer av insatser är samt hur de organiseras rent praktiskt. Att stödet utformas på rätt sätt är inte sällan lika viktigt som att stödet faktiskt beviljas. RBU har flera exempel som illustrerar behovet av att kartlägga hur insatser genomförs i praktiken och vilka konsekvenser det får för barn med funktionsnedsättningar.

RBU:s medlemmar kan exempelvis vittna om skolor som har ohållbara lösningar med "assistentpooler" vilket innebär att elever med funktionsnedsättningar alltid får en ny resursperson från dag till dag eller vecka till vecka vilket av förklarliga skäl gör att stödet fungerar dåligt. Det är också vanligt att resurspersoner saknar kompetens avseende funktionsnedsättningar och ibland även grundläggande språkkunskaper i svenska, vilket gör det omöjligt för barnet att kommunicera sina behov till resurspersonen på ett adekvat sätt.

Ett annat stort problem inom skolan är att barn och vårdnadshavare ofta saknar inflytande över vem eller vilka som ska vara barnets resursperson och i vissa fall hjälpa barnet med sina mest integritetsnära behov under skoltiden. Det kan resultera i att barnet måste dras med en resursperson som är fördomsfull och otrevlig, eller att barnet måste släppa in all möjlig personal inpå kroppen för att exempelvis kunna gå på toaletten eller duscha efter idrottslektionerna. Det innebär oftast att barnets integritet och självbestämmande inte respekteras vilket i längden kan leda till psykiskt lidande, sämre studieresultat och ökad skolfrånvaro.

Utöver synpunkterna som anförts ovan ser RBU oerhört positivt på utredningens förslag och tillstyrker det i sin helhet.